

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА

**ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
«24» червня 2021 року,
протокол № 12.

Ректор, голова вченої ради університету,
доктор юридичних наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК

«24» червня 2021 року

М.П.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«СТАТИСТИКА»

**для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 242 Туризм
галузі знань 24 Сфера обслуговування**

м. Хмельницький
2021

РОЗРОБНИКИ:

Професор кафедри математики, статистики та інформаційних технологій, д.е.н., проф.
«27» травня 2021 року

_____

Омелян КУЛИНИЧ

Завідувач кафедри математики, статистики та інформаційних технологій, д.е.н., проф.
«27» травня 2021 року

_____

Роман КУЛИНИЧ

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри математики, статистики та інформаційних технологій
«27» травня 2021 року, протокол № 10.

Завідувач кафедри,
доктор економічних наук, професор
«27» травня 2021 року

_____

Роман КУЛИНИЧ

Деканеса факультету управління та економіки,
кандидатка економічних наук, доцентка
«27» травня 2021 року

_____

Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
«22» червня 2021 року, протокол № 9.

Перша проректорка, голова методичної ради університету, кандидатка наук з державного управління, доцентка
«22» червня 2021 року

_____

Ірина КОВТУН

ЗМІСТ

Стор.

1.	Опис навчальної дисципліни		–	3
2.	Заплановані результати навчання		–	4
3.	Програма навчальної дисципліни		–	5
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни		–	8
	4.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	–	8
	4.2.	Аудиторні заняття		9
	4.3.	Самостійна робота студентів	–	9
5.	Методи навчання та контролю		–	9
6.	Схема нарахування балів		–	9
7.	Рекомендовані джерела		–	10
	7.1.	Основні джерела	–	10
	7.2.	Допоміжні джерела	–	10
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті		–	10

1. Опис навчальної дисципліни

1.	Шифр і назва галузі знань	–	24 Сфера обслуговування
2.	Код і назва спеціальності	–	242 Туризм
3.	Назва спеціалізації	–	–
4.	Назва дисципліни	–	Статистика
5.	Тип дисципліни	–	вибіркова
6.	Код дисципліни	–	ППВ 2.1
7.	Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	перший
8.	Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	бакалавр
9.	Курс / рік навчання	–	другий
10.	Семестр	–	третій
11.	Обсяг вивчення дисципліни:		
	1) загальний обсяг(кредитів ЄКТС / годин)	–	3,0/ 90
	2) денна форма навчання:		
	аудиторні заняття (годин)	–	44
	% від загального обсягу	–	49,0
	лекційні заняття (годин)	–	34
	% від обсягу аудиторних годин	–	77,0
	семінарські заняття (годин)	–	10
	% від обсягу аудиторних годин	–	23,0
	самостійна робота (годин)	–	46
	% від загального обсягу	–	51,0
	тижневих годин:		
	аудиторних занять	–	2,5
	самостійної роботи	–	2,5
	3) заочна форма навчання:		
	аудиторні заняття (годин)	–	–
	% від загального обсягу	–	–
	лекційні заняття (годин)	–	–
	% від обсягу аудиторних годин	–	–
	семінарські заняття (годин)	–	–
	% від обсягу аудиторних годин	–	–
	самостійна робота (годин)	–	–

% від загального обсягу тижневих годин:	–	–
аудиторних занять	–	–
самостійної роботи	–	–
12. Форма семестрового контролю	–	залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:		
1) попередні дисципліни	–	ЗПО 4. Інформаційні системи та технології
2) супутні дисципліни	–	–
3) наступні дисципліни	–	ППО 6. Документаційне забезпечення діяльності туристичних організацій, ППО 10. Туристична логістика, ППО 11. Маркетинг в туризмі, ППВ 7.6. Стратегічне планування, ППВ 7.7. Страхування в туризмі, ППВ 7.8. Ризик-менеджмент в туризмі, П 2.3. Практика переддипломна
14. Мова вивчення дисципліни	–	українська.

2. Заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни:

K04. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу.

K06. Здатність шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел.

K18. Здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління через призму концепції сталого розвитку.

K24. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.

Програмні результати, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни:

ПР10. Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна).

ПР15. Проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань.

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:
1. Знання
<i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>
1.1) відтворювати визначення понятійно-термінологічного апарату Статистики;
1.2) знати методичні положення застосування основних статистичних методів та прийомів аналізу соціально-економічної статистичної інформації.
2. Розуміння
<i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>
2.1) пояснювати зміст дефініцій і основних термінів, що розкривають суть Статистики;
2.2) пояснювати сутність та специфіку кореляційно-регресійного методу;
2.3) пояснювати сутність і специфіку методу статистичних рівнянь залежностей.

3. Застосування знань <i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>
3.1) працювати з статистичними даними, інформаційними збірниками, офіційними сайтами органів влади та місцевого самоврядування пошуку стосовно збору та аналізу статистичної інформації;
3.2) знати порядок і особливості застосування статистичних методів;
3.3) знати особливості обчислення параметрів та критеріїв обраних для аналізу методів, а також здійснювати відповідне розв'язання задач на основі комп'ютерної техніки за допомогою спеціалізованих комп'ютерних програм;
3.4) роз'яснювати основні параметри обраних для аналізу методів та вирішувати відповідні задачі.
4. Аналіз <i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) порівнювати методологічні положення статистичних методів;
4.2) критично аналізувати вихідні дані на предмет застосування того чи іншого статистичного методу;
4.3) аналізувати вихідні дані на предмет можливості їх застосування в статистичному аналізі.
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) аргументувати вибір обраного статистичного методу;
5.2) аргументувати вибір функції взаємозв'язку досліджуваної статистичної моделі.
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) сформулювати та записати висновок щодо розв'язаного завдання;
6.2) сформулювати та записати висновок щодо меж використання в статистичних розрахунках знайдених параметрів рівнянь регресії та залежностей.
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>
7.1) надавати пропозиції щодо удосконалення практичної діяльності на основі використання статистичних розрахунків у практиці управління мікро- та макроекономікою і економічних та соціальних дослідженнях.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Методологічні засади статистики

Організація статистики в Україні. Становлення статистики як науки. Предмет статистики. Основні поняття і категорії статистичної науки. Завдання статистики.

Статистична сукупність. Одиниця сукупності та її ознаки. Закон великих чисел і статистичні закономірності. Метод статистики та статистична методологія. Узагальнюючі статистичні характеристики.

Галузі статистичної науки. Завдання статистики в сучасних умовах та її організація в Україні. Права і обов'язки органів державної статистики. Порядок і умови доступу до статистичної інформації. Міжнародні статистичні організації.

Тема 2. Статистичне спостереження

Суть, джерела та організаційні форми статистичного спостереження. Види статистичного спостереження відносно часу реєстрації фактів та повноти охоплення одиниць сукупності. Способи отримання даних. План статистичного спостереження. Мета спостереження. Об'єкт та одиниця спостереження. Програма спостереження. Статистичні формуляри та принципи їх розробки. Організаційні питання плану статистичного спостереження. Підготовчі роботи. Засоби забезпечення точності спостереження. Організація статистичного спостереження. План і програма спостереження. Первинний облік та звітність. Види звітності. Помилки спостереження. Контроль даних спостереження.

Тема 3. Зведення та групування статистичних даних

Суть і завдання статистичного зведення. Особливості зведення матеріалів звітності і спеціально організованого спостереження.

Статистичні таблиці, їх види. Види і способи побудови статистичних таблиць. Аналіз таблиць. Розробка макетів таблиць.

Засоби графічного зображення статистичної інформації. Поняття про статистичний графік та його елементи. Класифікація статистичних графіків.

Групування як основа наукової обробки даних. Завдання групування та їх значення у статистичному дослідженні. Групувальні ознаки та їх вибір. Види статистичних групувань. Вибір виду та розміру інтервалів у статистичних групуваннях. Типологічні, структурні, аналітичні групування. Прості та комбінаційні групування. Визначення кількості груп та розміру інтервалів групування. Основні правила вибору групувальної ознаки. Класифікація ознак та інтервалів групування. Метод вторинного групування. Найважливіші групування і класифікації, що застосовуються в статистиці. Способи аналізу статистичних групувань і написання висновків.

Основні класифікатори України. Класифікатор видів економічної діяльності (КВЕД), Товарна номенклатура зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД), Класифікатор форм власності (КФВ), Класифікатор основних фондів (КОФ), Єдиний державний реєстр підприємств і організацій України (ЄДРПОУ) та інші.

Тема 4. Узагальнюючі статистичні показники та загальні принципи їх застосування

Суть і види узагальнюючих статистичних показників. Принципи побудови узагальнюючих статистичних показників. Огляд основних джерел статистичної інформації та їх загальна характеристика.

4.1. Абсолютні та відносні величини

Абсолютні статистичні величини, їх види та одиниці виміру. Відносні величини. Види відносних величин, техніка їх обчислення та форми виразу. Відносні величини динаміки, планового завдання та виконання плану. Базисні та ланцюгові відносні величини. Взаємозв'язок між окремими видами відносних величин.

4.2. Середні величини

Суть і умови використання середніх величин. Види середніх величин. Середня арифметична та умови її застосування. Властивості середньої арифметичної та техніка її обчислення. Середня гармонічна і техніка її обчислення. Середня квадратична та умови її застосування. Середня геометрична та середня хронологічна. Умови використання і техніка обчислення. Особливості обчислення середніх з відносних величин. Мода і медіана в статистиці. Обчислення моди і медіани в інтервальному ряді розподілу.

4.3. Комплексні статистичні коефіцієнти

Завдання і мета розрахунку комплексних статистичних коефіцієнтів. Відбір показників для розрахунку комплексних статистичних коефіцієнтів. Розрахунок комплексних коефіцієнтів абсолютних, відносних та середніх величин статички і динаміки. Розрахунок комплексних коефіцієнтів відносних величин виконання планових показників.

Тема 5. Ряди розподілу та їх аналіз

Поняття ряду розподілу та його елементи. Види рядів розподілу. Форми рядів розподілу: симетричні та асиметричні ряди. Основні характеристики ряду розподілу: середня, мода, медіана, квантили, децилі. Аналіз концентрації, диференціації та подібності розподілів.

Суть варіації, необхідність її статистичного вивчення. Показники варіації, техніка їх обчислення та економічний зміст. Розмах варіації, середнє лінійне відхилення, середній квадрат відхилення (дисперсія) та середнє квадратичне відхилення, коефіцієнт варіації. Оцінка коефіцієнтів варіації.

Види дисперсій і способи їх розрахунку. Правило складання дисперсій. Дисперсійний аналіз впливу чинників (факторів), що визначають розвиток результативного показника. Критерії статистичної оцінки ступеню впливу чинників.

Тема 6. Статистичні методи вимірювання взаємозв'язків

Взаємозв'язок показників і виявлення залежностей між ними методом кореляційно-регресійного аналізу. Прямі й обернені, прямолінійні та криволінійні зв'язки. Рівняння регресії як форма аналітичного виразу статистичного зв'язку соціально-економічних явищ. Обчислення параметрів рівняння регресії. Визначення щільності зв'язку між показниками. Лінійний коефіцієнт кореляції. Коефіцієнт детермінації, індекс кореляції. Множинна і часткова кореляції, критерії істотності зв'язку між факторами.

Непараметричні методи зв'язку.

Взаємозв'язок показників і виявлення залежностей між ними методом статистичних рівнянь залежностей. Класифікація залежностей економічних явищ та процесів. Види і форми статистичних рівнянь залежностей. Розрахунок одночинникових та множинних рівнянь залежностей. Критерії вибору рівнянь залежностей. Розрахунок коефіцієнта кореляції. Розрахунок індексу кореляції. Розрахунок коефіцієнта стійкості зв'язку. Оцінка показників тісноти зв'язку. Завдання і мета нормативних розрахунків. Нормативні розрахунки рівнів результативних показників (пряма економічна задача). Нормативні розрахунки рівнів чинників, що формують розвиток результативної ознаки (обернена економічна задача). Нормативні розрахунки при опрацюванні результатів дослідів. Графічне зображення одночинникових та множинних рівнянь залежностей. Встановлення частки впливу включених до розрахунків чинників у множинне рівняння залежності. Застосування сучасних комп'ютерних технологій для кількісного оцінювання взаємозв'язків економічних явищ та процесів на основі методу статистичних рівнянь залежностей.

Тема 7. Аналіз тенденцій розвитку

Динамічний ряд як база аналізу й прогнозування соціально-економічного розвитку. Види рядів динаміки. Статистичні характеристики динамічних рядів і їх взаємозв'язок: абсолютний приріст, темпи зростання, темпи приросту, абсолютне значення одного процента приросту.

Методи обчислення середнього рівня динамічного ряду. Економічна суть та техніка розрахунку середніх значень основних характеристик рядів динаміки. Середня геометрична, техніка її обчислення та випадки застосування. Середня хронологічна, техніка обчислення та випадки застосування.

Способи обробки рядів динаміки з метою виявлення основної тенденції розвитку: укрупнення інтервалів, спосіб рухомих середніх, приведення рядів до однієї основи, змикання рядів динаміки, вимірювання сезонних коливань.

Прогнозування на основі рядів динаміки. Інтерполяція та екстраполяція в статистиці, аналітичне вирівнювання. Графічне зображення прогнозів показників динаміки.

Тема 8. Індексний метод аналізу

Суть індексів та їх роль у статистико-економічному аналізі. Індивідуальні і загальні індекси. Методологічні принципи побудови індексів. Базисні й ланцюгові індекси.

Індекс товарообороту, цін та фізичного обсягу товарообороту. Економічний зміст індексів. Взаємозв'язок індексів і визначення впливів окремих факторів.

Індекси із змінними і постійними вагами. Розрахунок середніх арифметичних та гармонічних індексів. Розкладання загального абсолютного приросту за факторами. Розрахунок індексів середніх величин і структурних зрушень. Системи багаточинникових статистичних індексів. Індекси Фішера, Ласпейреса і Пааше. Індекс споживчих цін. Інфляція та методи її виміру. Індекси-дефлятори.

Тема 9. Вибіркове спостереження

Завдання і мета вибірових спостережень. Суть і переваги вибіркового спостереження. Генеральна і вибірка сукупності. Похибки вибіркового спостереження. Обчислення похибок вибірки та визначення меж інтервалу для середньої величини і частки. Середня та гранична похибки вибірки та їх економічний зміст.

Визначення необхідного обсягу вибірки. Види вибірки і способи відбору, що забезпечують репрезентативність. Власне-випадкова вибірка, механічна, типова, серійна, комбінована вибірки.

Способи поширення результатів вибіркового спостереження на генеральну сукупність. Практика застосування вибіркового спостереження в соціально-економічному аналізі.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
Тема 1. Методологічні засади статистики	10	4	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Статистичне спостереження	12	4	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Зведення та групування статистичних даних	10	4	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Узагальнюючі статистичні показники та загальні принципи їх застосування	10	4	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Ряди розподілу та їх аналіз	10	4	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Статистичні методи вимірювання взаємозв'язків	10	4	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Аналіз тенденцій розвитку	10	4	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 8. Індексний метод аналізу	10	4	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 9. Вибіркове спостереження	8	2	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Всього годин:	90	34	10	-	-	46	-	-	-	-	-	-

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні, лабораторні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2. навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних, лабораторних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів денної форми навчання включає завдання до кожної теми (окремих тем) та індивідуальні завдання.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. Виконання індивідуальних завдань всіма студентами не є обов'язковим і може здійснюватися окремими студентами з власної ініціативи або за пропозицією викладача.

4.3.4. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять та самостійної роботи студентів визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Кулинич О.І. Теорія статистики: підручник / О.І. Кулинич, Р.О. Кулинич. [7-те вид., перероб. і доп.]. Київ: Знання, 2015. 239 с.
2. Кулинич О.І. Статистичне моделювання і прогнозування для обґрунтування програм соціально-економічного розвитку: навч. вид. / О.І. Кулинич, Р.О. Кулинич. [2-е вид., доп.]. Хмельницький: ХУУП імені Леоніда Юзькова, 2019. 57 с.
3. Кулинич О.І. Теорія статистики: задачник. 2-е доп. і доопр. видання. К-д.: Державне Центрально-Українське видавництво, 1997. 164 с.
4. Кулинич Р.О. Статистичні методи аналізу взаємозв'язку показників соціально-економічного розвитку: монографія. Київ: ВПД "Формат", 2008. 288 с.
5. Кулинич Р.О. Статистична оцінка чинників соціально-економічного розвитку: монографія. Київ: Знання, 2007. 311 с.

7.2. Допоміжні джерела

6. Парфенцева Н.О., Кулинич Р.О. Статистичне вивчення соціально-економічного розвитку України: підручник. Київ: ВПД "Формат", 2011. 456 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

7. www.ukrstat.gov.ua
8. www.nbu.gov.ua